

Noi cercetări de suprafață efectuate de Muzeul de Istorie din Roman

Relu Butnariu

Zona Romanului a oferit condiții propice existenței comunităților umane din timpuri străvechi. În perspectiva depistării urmelor de locuire, cercetarea de suprafață a acoperit o zonă mai puțin valorificată din acest punct de vedere¹. Aria de cuprindere a cercetării perieghetice se înscrie pe partea dreaptă a terasei Moldovei, pe o suprafață de aproximativ 10 km, anume zona cuprinsă între localitățile Horia, Roșiori, Dulcești (partea sudică a satului numită "La Strâmtură"), Miron Costin (zona numită de localnici "Dumbrăvița"), Felești, Trifești, coborând spre Sofrăcești, Secuienii Noi, până la Școala Agricolă și prin partea de vest a satului Cotu-Vameș. Cercetarea de suprafață a fost efectuată în două etape: 1. martie-mai 1998; 2. aprilie 1999. La acestea se adaugă cercetări de suprafață de scurtă durată în primăvara anului 1998 pe teritoriul satului Moldoveni, în partea de nord-est a satului, în punctul numit de localnici "În țarnă" și la Bîra, în cătunul Balomirești.

Zona în care s-au efectuat cercetări arheologice de suprafață constituie o subunitate a Podișului Moldovei și se suprapune zonei de contact a culuarului Siretului în dreptul Podișului Central Moldovenesc cu dealurile piemontane pericarpatiche din sud-estul depresiunii Cracău-Bistrița. În conformitate cu aprecierea geografilor, această a fost legată de evoluția miocen-cuaternară a podișului și, în mod deosebit, de aceea a văilor carpatice și a piemontului pericarpatic².

Solurile reflectă diferențierile altitudinale și de pantă. Au fost identificate cernoziomuri, soluri cernoziomide și brune argiloiluviale, în stadii diferite de podzolire, în funcție de intensitatea proceselor erozionale. În jurul izvoarelor apar soluri hidromorfe. Vegetația aparține în principal șleaurilor de deal, care includ alături de gorun, stejarul pedunculat, cerul, jugastrul, frasinul, unii arbuști (singer, păducel) și plante erbacee³.

Clima este temperată, de nuanță continental excesivă, specifică Podișului Moldovei, cu temperaturi medii anuale de circa 8,5° C. Precipitațiile medii

¹ Pentru valea Siretului a se vedea V. Ursachi, D. Hordilă, M. Alexianu, Gh. Dumitroaia, D. Monah, **Cercetări arheologice de suprafață pe Valea Siretului, la nord de municipiul Roman**, în *MemAntiq*, XVIII, 1992, p. 145-172.

² I. Bojoi, I. Ichim, **Județul Neamț**, București, Editura Academiei, 1974, p. 35-36.

³ D. Mititelu, N. Barabaș, F. Nechita, **Flora și vegetația împrejurimilor municipiului Roman (județul Neamț)**, în *SCBacău*, 1976-1977, p. 281-316.

anuale din această regiune însumează circa 550 mm/an. Dominante sunt vânturile ce bat dinspre nord, iarna, care pot determina temperaturi sub -30°C și viscole. În restul anului bat și vânturi dinspre sud și nord-est.

Elementele mediului geografic: terasele, clima, hidrografia, vegetația, solurile fertile au oferit, deci, un complex de condiții favorizante pentru dezvoltarea unor așezări omenești încă din preistorie.

Cercetarea de suprafață ne-a permis descoperirea mai multor urme de locuire umană, din perioade istorice diferite.

1. În partea de nord a satului Bîra, în marginea cătunului Balomirești, se confirmă existența unei fortificații de pământ, semnalată anterior de către E. Moscalu și Șt. Scorțanu⁴.

La 1,5 km de această fortificație, pe locul numit "La Livadă", pe o suprafață de aproximativ 4 hectare s-a descoperit o însemnată cantitate de ceramică și chirpic ars. Cele mai multe fragmente datează din Hallstatt și aparțin mai multor specii ceramice: vase-borcan, străchini, cești. Ceramica este lucrată cu mâna, dintr-o pastă poroasă, având în compoziție nisip, cioburi pisate și prundișuri. Predomină ceramica de culoare cărămidie, cu diferite nuanțe spre roșu, dar există fragmente de culoare cenușie spre negru, în special buze de străchini, torți de ceașcă și funduri de vase.

2. Pe teritoriul comunei Horia, în punctul "La Plop", la aproximativ 500 m de șoseaua Roman-Bacău, s-au găsit fragmente ceramice aparținând secolelor II-III d.Hr. și perioadei medievale (secolele XVI-XVII).

La sud de vatra satului Horia, în "Valea Ochiului" s-au găsit fragmente ceramice aparținând perioadei Hallstatt și ceramică de secol XVII.

3. În perimetrul comunei Trifești s-au găsit urme de locuire în mai multe puncte.

a) Pe terasa dintre Stațiunea experimentală Secuieni și până la fostul C.A.P. Trifești, la nord de depozitul de muniție, pe locul numit "Dealul Depozit", pe o arie extinsă la circa două hectare s-au descoperit fragmente ceramice (funduri de vase-borcan, buze de castron) și o mare cantitate de chirpic ars care atestă prezența unei așezări carpice. Peste această așezare s-a suprapus o așezare medievală, după cum probează ceramica descoperită.

b) În preajma unor izvoare, pe locul numit "La Poligon", la aproximativ 100 m de șoseaua Roman-Trifești, la intrarea în sat, fragmentele ceramice descoperite sunt din prima epocă a fierului, secolele II-III d.Hr. și din perioada medievală târzie (secolele XVII-XVIII). Suprafața de pe care s-au adunat fragmentele ceramice se întinde pe aproximativ 3-4 ha.

⁴ Sondaj efectuat în 1991 de către E. Moscalu și Șt. Scorțanu. Materialul arheologic se află în depozitul Institutului de arheologie "V. Pârvan" București.

c) În partea de nord a satului, în marginea cătunului Bugești, se află o movilă artificială, cu un diametru de 55-60 m și înălțimea de 5-6 m. La o distanță de 250-300 m spre nord de această movilă, în punctul numit "La Vie" s-au descoperit fragmente ceramice din epoca bronzului. De asemenea considerăm că merită semnalat un bot de deal cu aparență artificială ce presupune o așezare întărită de tip Monteoru.

4. În satul Moldoveni, s-au descoperit noi urme de locuire în următoarele puncte:

a) În partea de nord-est a satului pe locul numit "În țarnă" s-au descoperit fragmente ceramice aparținând culturii carpice și ceramică medievală de sec. XVII-XVIII.

b) În vatra satului Moldoveni, în grădina săteanului Moisă Constantin, s-a cules ceramică fragmentară de secol II-III d.Hr. și din perioada medievală. Tot de la săteanul respectiv avem o informație din care reiese că în grădina sa, la adâncimea de 1-1,5 m s-ar afla o piatră de altar sau o cruce de piatră. De asemenea, același Moisă Constantin, la instalarea stâlpilor de gard, în găurile săpate a găsit mai multe oseminte umane. Probabil acestea provin de la mormintele de pe lângă fosta biserică de lemn a satului. Considerăm necesară executarea unui șanț de sondaj, pentru a verifica autenticitatea acestor informații. Dacă ele se verifică, atunci se impune o săpătură sistematică, astfel încât să se vadă dacă în acel loc a fost prima biserică a satului Porcești (azi Moldoveni)⁵.

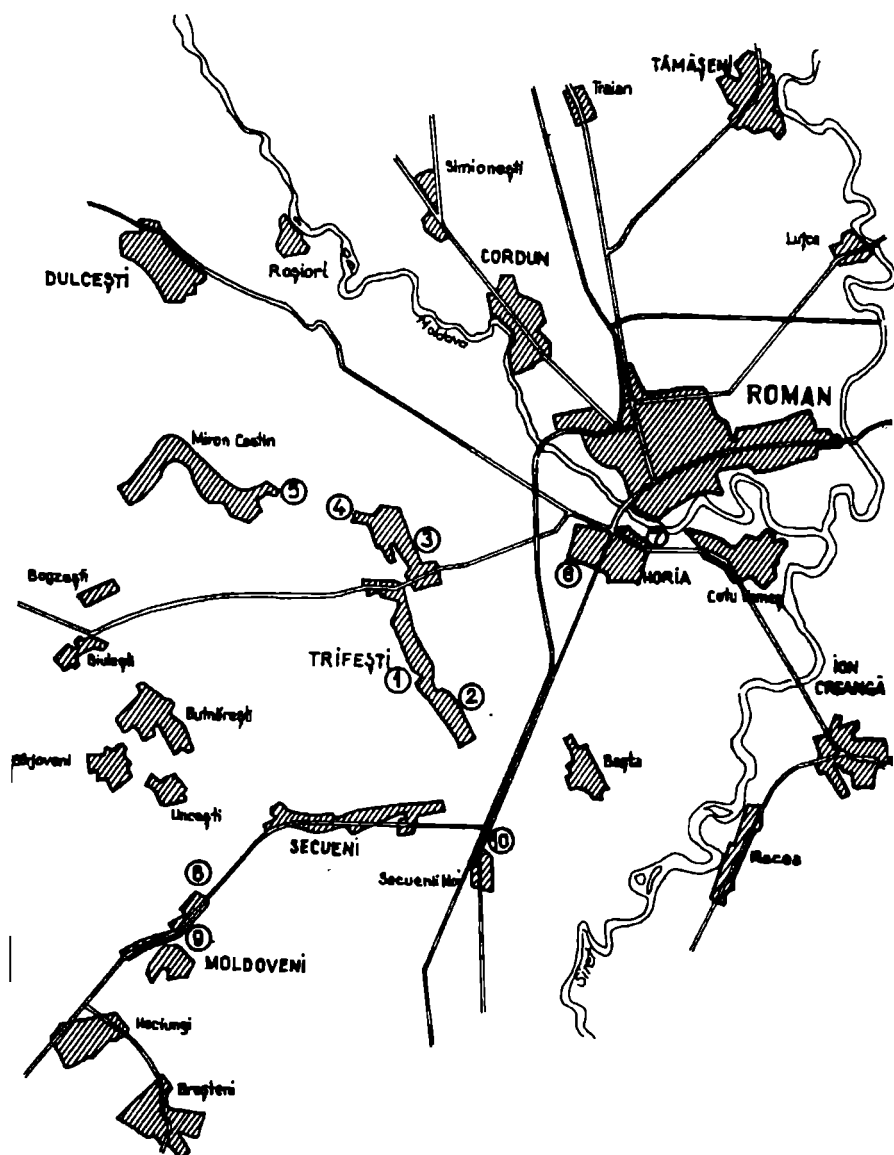
Aceste cercetări de suprafață au demonstrat existența a peste 12 noi puncte arheologice, reprezentând așezări umane din perioade diferite. Cele mai multe dintre aceste așezări ocupă poziții înalte, pe așa-zisele popine, mameloane, ocupând suprafețe între două și cinci hectare.

Nouvelles recherches de surface effectuées de Musée d'Histoire de Roman Résumé

La zone de ville Roman a été au long de temps un lieu propice pour l'existence des communautés humaines. L'auteur nous présente les résultats des recherches archéologiques de surface effectuées entre les années 1998-1999 sur la partie droit de la terrasse de rivière Moldovie, et aussi dans les localités Moldoveni et Bîra.

À la suite des recherches effectuées d'auteur, il a découvert des matériaux céramiques qui appartient des plusieurs périodes historiques (commençant avec Hallstatt et jusqu'aux XVIIe-XVIIIe siècles). On a été signalés 12 nouveaux points archéologiques, qui merite d'être cherchés scientifique.

⁵ Scarlat Porcescu, Un sat vechi: Porcești (Moldoveni), jud. Neamț, în *AIAI*, XXIII, 1986, p. 769-770.

HARTA DESCOPERIRILOR ARHEOLOGICE

① Deal depozit	⑥ La plop
② Polygon	⑦ La acțișor
③ Movilă	⑧ În țărni
④ La vie	⑨ Vatra astului
⑤ Dumbăviță	⑩ Bursucărie

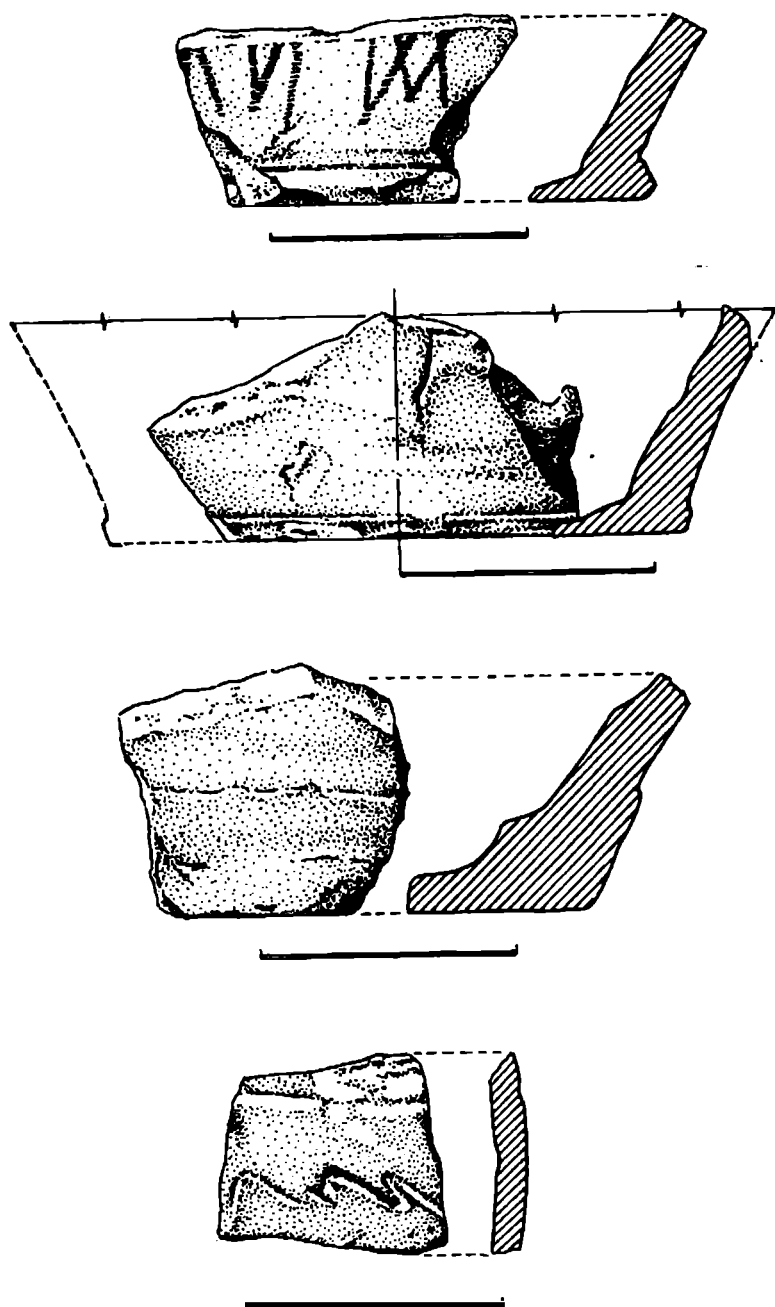

Fig. 1 - Ceramică din punctele 1, 2, 7, 9.

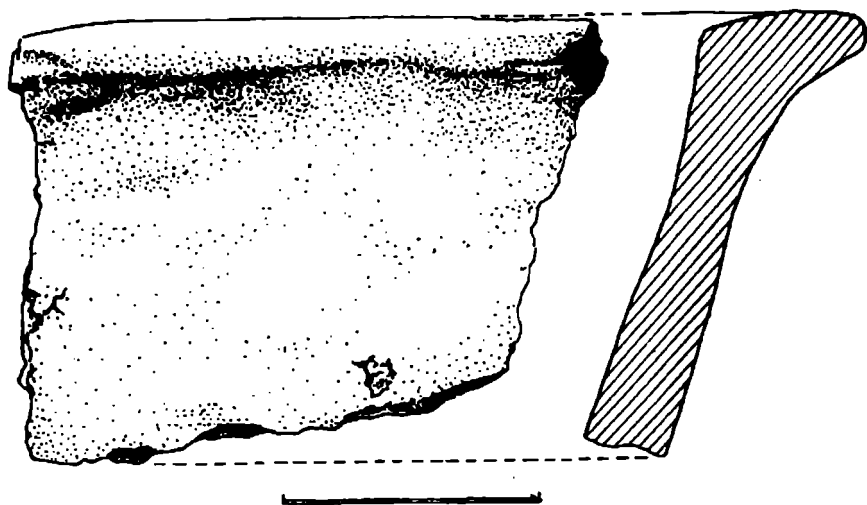
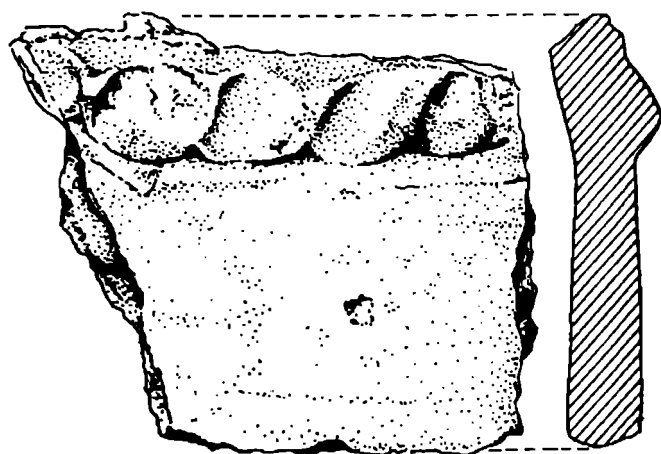

Fig. 2 - Ceramică aparținând culturii Hallstatt, de la Balomirești-Bîra.